

Надійшла до редакції: 01.07.2025

Схвалено до друку: 05.08.2025

Опубліковано: 30.10.2025

Редакційні принципи фахового журналу «Magyar Nyelv» [Угорська мова]

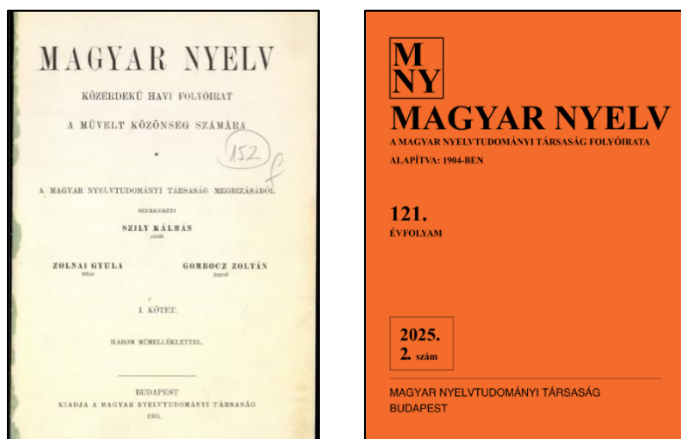
Югас Дежев (відп. ред.): «Magyar Nyelv» [Угорська мова]

Будапешт: Товариство угорського мовознавства, 1905–2025.

1. Вступ

Журнал «Magyar Nyelv» [Угорська мова] є найдавнішим і найпрестижнішим фаховим журналом з угорського мовознавства. Випуски журналу мають різноманітну тематику, зокрема публікації з порівняльного мовознавства, описової лінгвістики, історії мови, лінгвокультурології, ономастики, славістики, германістики, загального та прикладного мовознавства. Журнал засновано в 1904 році, перший випуск вийшов у 1905 році. З того часу виходить регулярно: щороку опубліковано чотири випуски – один раз на квартал, загальним обсягом 32 друковані аркуші.

Рисунок 1. Обкладинка першого та останнього випуску журналу

Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica 2025/3: 238–247.

На початку фінансування журналу здійснювалося за рахунок пожертвувань членів Товариства угорського мовознавства, а з 1945 року – за підтримки Угорської академії наук та інших меценатів. Постійними спонсорами є Комітет з видання книг та журналів Угорської академії наук, а також Національний культурний фонд. У 2024 році додатковим спонсором журналу став Фонд за угорську культуру через Культурне агентство імені Петефі. Нині журнал виходить у світ у видавництві «Argumentum».

З часу заснування серед основних завдань було наукове вивчення угорської мови, підтримка громадської освіти та шкільної справи.

У першому випуску Калман Сілі, президент Товариства угорського мовознавства та редактор журналу, сформулював цілі нового видання:

«Ми хочемо ознайомити освічену громадськість з найважливішими досягненнями угорського мовознавства в галузі історії мови, семантики та етимології, фонології та синтаксисі. Наскільки можливо, ми прагнемо на основі угорських прикладів ознайомити читачів із надійними методами лінгвістичних досліджень, з правильним розумінням мовних фактів. Аби це реалізувати або хоча б спробувати здійснити, ми прагнемо знову об'єднати товариство угорських мовознавців, пробудити зацікавленість угорської громадськості та залучити нові групи фахівців до спільної роботи... Ми приділятимемо особливу увагу вивченню народної мови та окремих говірок, а також збору даних з історії мови. У доборі та публікації статей ми діятимемо за визначеним планом. Будемо прагнути до зрозумілості, постійного підвищення якості».

2. Редакційна колегія

Відповідальний редактор: Дежев Югас (Juhász Dezső) (Філологічний факультет Наукового університету ім. Лоранда Етвеша). *Редактори:* Томаш Форкош (Farkas Tamás) (Філологічний факультет Наукового університету ім. Лоранда Етвеша), Рудольф Сентдьерді (Szentgyörgyi Rudolf) (Філологічний факультет Наукового університету ім. Лоранда Етвеша). *Технічний редактор:* Понно Сабо (Szabó Panna) (Бібліотека й архів Наукового університету ім. Лоранда Етвеша).

Члени редколегії: Томаш Форгач (Forgács Tamás) (Середський науковий університет), Карой Гештнер (Gerstner Károly) (Дослідницька мережа Наукового університету ім. Лоранда Етвеша), Іштван Гофман (Hoffmann István) (Дебреценський університет), Ласло Гонті (Honti László) (Реформатський університет ім. Гашпара Каролі), Єнев Кіш (Kiss Jenő) (Науковий університет ім. Лоранда Етвеша), Андраш Золтан (Zoltán András) (Науковий університет ім. Лоранда Етвеша).

Міжнародна консультативна рада:

Susan Gal (США), Danilo Gheno (Італія), Riho Grünthal (Фінляндія), Péntek János (Румунія), Marek Stachowski (Польща), Eberhard Winkler (Німеччина) та ін.

Редактор сайту: Еріка Тербе (Terbe Erika) (Філологічний факультет Наукового університету ім. Лоранда Етвеша).

Серед редакторів і членів редколегії є визнані професори провідних угорських і закордонних університетів, які гарантують наукову якість і об'єктивність поданих до друку публікацій. У попередні десятиліття редакторами і членами редколегії були:

Перший випуск (січень 1905 р.), другий випуск (лютий 1905 р.): Калман Сілі (Szily Kálmán).

Третій випуск (березень, 1905 р.), усі випуски 1906 р. Калман Сілі (Szily Kálmán), Дюло Золнаї (Zolnai Gyula), Золтан Ґомбоц (Gombocz Zoltán).

Шостий випуск (червень 1907–1908 рр.) Калман Сілі (Szily Kálmán), Золтан Ґомбоц (Gombocz Zoltán), Йозеф Папої (Pápay József).

Сьомий випуск (вересень 1908 р.), сьомий випуск (вересень 1914 р.): Калман Сілі (Szily Kálmán), Золтан Ґомбоц (Gombocz Zoltán).

Восьмий випуск (жовтень 1914 р. – 1921 р.): Калман Сілі (Szily Kálmán), Янош Меліх (Melich János).

4–6 випуски (квітень–червень 1922–1924 рр.): Янош Меліх (Melich János) з участю Калмана Сілі (Szily Kálmán).

7–8 випуск (вересень – жовтень 1924 р.), 9–10 випуск (листопад–грудень 1924 р.): Янош Меліх (Melich János), Золтан Ґомбоц (Gombocz Zoltán).

Випуски 1925–1927 рр. Янош Меліх (Melich János), Золтан Ґомбоц (Gombocz Zoltán).

5–6 випуск (травень–червень 1935 р.) – 9–10 випуск (листопад–грудень 1935 р.) Янош Меліх (Melich János), Деже Пайж (Pais Dezső).

1936–1942: Деже Пайж (Pais Dezső) з участю Яноша Меліха (Melich János).

1943–1952: Деже Пайж (Pais Dezső).

Третій випуск (вересень 1953–1955 рр.) Деже Пайж (Pais Dezső) та Лоранд Бенкев (Benkő Loránd).

Четвертий випуск (грудень 1955 р.) Гейза Барці (Bárczi Géza) та Деже Пайж (Pais Dezső) (і на обкладинці видання).

Перший випуск (березень 1956–1973 рр.) Деже Пайж (Pais Dezső) та Лоранд Бенкев (Benkő Loránd).

З другого випуску (червень 1973 р.) Лоранд Бенкев (Benkő Loránd).

З 1992 року головний редактор Деже Юрас (Juhász Dezső).

3. Тематика і методологія досліджень

Журнал охоплює різні розділи мовознавства, тому він є центральною платформою для представлення результатів досліджень з фонології, морфології, синтаксису, семантики, прагматики, історичного мовознавства, діалектології, лінгвістичної географії та стилістики угорської мови. З часом тематика журналу розширилася й на інші галузі мовознавства, зокрема з питань германістики, романістики, славістики, а також загального та прикладного мовознавства.

Редколегія журналу «Magyar Nyelv» вважає важливою популяризацію результатів мовознавчих досліджень. Чимало видатних угорських мовознавців, зокрема Гейза Барці, Лоранд Бенкев, Бела Калман регулярно публікували результати своїх наукових розвідок на сторінках журналу, що сприяло формуванню національних мовознавчих традицій. Окрім того, редколегія надає можливість друкуватися молодим дослідникам, сприяє підтримці наукового діалогу різних поколінь.

Статті, що надходять до редакції журналу, проходять наукове рецензування, що забезпечує високий рівень якості та академічну надійність. Редколегія журналу дотримується принципу подвійного сліпого рецензування (double-blind peer review). Отримані рукописи приймають або відхиляють на основі щонайменше двох незалежних рецензій. До друку приймають рукописи, які не були опубліковані раніше і не подані для публікації в інші журнали, тобто не перебувають на етапі рецензування. Рецензування рукописів та можливе їх оприлюднення безкоштовні.

Вимоги до оформлення покликань відповідають міжнародним стандартам: у кінці статей публікують детальну бібліографію, а посилання здійснюють за системою «автор-дата». Для редагування та форматування рукописів надають допомогу у вигляді шаблонного файлу, який можна завантажити з сайту журналу. Тексти набирають шрифтом Times New Roman. Заголовки розділів позначають арабськими цифрами і відокремлюють від основного тексту крапкою, тобто текст продовжується без перерви. Для виділення мовних прикладів використовують курсив. Автори статей використовують покликання в самому тексті, список використаної літератури оформляють відповідно до інструкцій, вказаних у вимогах до оформлення статей, у розділі «Література».

Статті публікують переважно угорською мовою, резюме подають англійською. Це забезпечує міжнародну доступність досліджень у галузі угорського мовознавства, що сприяє інтеграції угорської лінгвістики у глобальний науковий дискурс. Регулярно з'являються рецензії на іноземні наукові праці, що також сприяє налагодженню зв'язків між угорською та міжнародною науковою спільнотою.

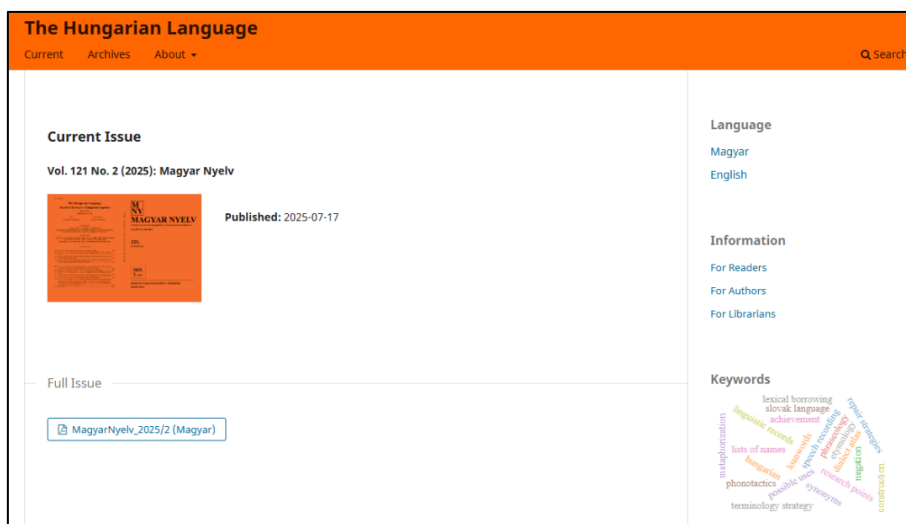
Структура журналу зазвичай поділяється на такі розділи:

- наукові статті;
- короткі повідомлення;
- пояснення слів і висловів;
- культура мови;
- жива мова;
- історія лінгвістичної науки;
- рецензії;
- різне;
- справи товариства;
- дані історії мови;
- листування;
- відомості про авторів.

4. Доступ і контактна інформація

Журнал «Magyar Nyelv» виходить у як друкованій формі, так і в формі онлайн з різними ISSN-ідентифікаторами (друкований варіант: ISSN 0025-0228; онлайн-версія: HU ISSN 1588-1210). Поточний сайт журналу доступний за посиланням: <https://ojs.elte.hu/magyarnyelv/index> (попередній сайт: <https://www.c3.hu/~magyarnyelv/>, який наразі функціонує як архів попередніх випусків). Розвиток сайту в 2023–2024 роках підтримував Фонд розвитку журналів Наукового університету ім. Лоранда Етвеша (*ELTE Folyóiratfejlesztési Alap*).

Рисунок 2. Головна сторінка сайту журналу

Сайт журналу є зручним для перегляду, простим у користуванні, який доступний і англійською мовою. Першим для ознайомлення є розділ «Поточний випуск», який можна переглядати як у повному обсязі, так і окремі статті. На другій вкладці «Архів» доступні всі випуски журналу, що вийшли з 2018 року. У розділі «Інформація» подано довідку про журнал, про склад редакційної колегії, контактні особи, а також із політикою конфіденційності, а також контактні дані й перелік скорочень, які використовують у журналі. Про процес подачі матеріалів можна дізнатися у підрозділі «Подання матеріалів», де також доступна детальна інформація для авторів, яка допомагає підготувати рукописи відповідно до чинних вимог.

Випуски журналу, окрім власного архіву, доступні й у кількох угорських наукових базах даних: **REAL-J** (Репозитарій бібліотеки Угорської академії наук): https://real-j.mtak.hu/view/journal/Magyar_Nyelv.html, **MATARKA** (Пошукова база даних змісту угорських журналів): https://www.matarka.hu/szam_list.php?fsz=84, **EPA** (Електронний архів періодичних видань з 1999 року): <https://epa.oszk.hu/00100/00142>. Цифрова архівація дозволяє здійснювати ретроспективне дослідження попередніх випусків.

5. Наукометричні характеристики

Журнал «Magyar Nyelv» визнано не лише в Угорщині, а й за її межами. Це підтверджує його зарахування до різних наукометричних баз даних та отриманими оцінками. Згідно з даними **Scimago Journal Rankings**, індекс Хірша (H-index) журналу «Magyar Nyelv» становить 5, а у 2024 році він належав до категорії Q3 у галузі мовознавства. Дані Scimago за останні 10 років показали, що один раз журнал мав класифікацію Q1, а протягом кількох років утримував статус Q2.

Таблиця 1. Зміни у класифікації згідно з даними Scimago Journal Rankings упродовж останніх десяти років

Рік	Показник SJR (Scimago Journal Rank)	Квартиль (Linguistics and Language)
2015	0.167	Q1
2016	0.134	Q3
2017	0.129	Q3
2018	0.158	Q2
2019	0.161	Q2
2020	0.159	Q2
2021	0.160	Q2
2022	0.138	Q3
2023	0.142	Q2
2024	0.142	Q3

Журнал «Magyar Nyelv» включено до наукометричної бази даних Scopus, де його індекс цитування становить 0,2, а у галузі лінгвістики він класифікується як Q3. З 2015 року внесений до наукометричної бази даних ERIH PLUS як визнане наукове видання. Натомість журнал не представлений у базах даних DOAJ та Formerly Sherpa services.

6. Публікації зі слов'янського мовознавства на сторінках журналу «Magyar Nyelv»

Угорські племена ще до приходу в Карпатський басейн мали контакти зі слов'янськими племенами. Після здобуття батьківщини угорцями ці зв'язки перетворилися на добросусідські стосунки. Завдяки тісним економічним і культурним взаєминам обидва народи навчилися один від одного чимало. Поряд з обміном товарами активно відбувався культурний і мовний обмін. Сліди залишилися в культурі й мові обох народів. Посиленню міжмовних контактів слугували прикордонні мовні території.

З часу заснування журналу «Magyar Nyelv» дослідники регулярно публікують на його сторінках праці з проблем угорсько-слов'янських міжмовних контактів. Нижче подамо перелік цих публікацій.

Fried István 1974: Szláv jövevényszavaink kutatásának történetéből [З історії вивчення слов'янізмів у угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 70. évf. 2. sz. / 1974. 245–249.

Gáldi László 1958: Kniezsa István: A magyar nyelv szláv jövevényszavai [Кнежа Іштван: Слов'янізми в угорській мові]. I. kötet. (Budapest, 1955. Akadémiai Kiadó. – 1043 lap). *Magyar Nyelv*, 54. évf. 1. sz. / 1958, 1–13.

Kiss Lajos 1964: Kísérletek etimológiai képletek felállítására [Спроби встановлення етимологічних формул]. *Magyar Nyelv*, 60. évf. 3. sz. / 1964. 314–321.

Kiss Lajos 1966: Műveltségyszók, vándorszók, nemzetközi szók [Книжні слова, запозичення, інтернаціоналізми]. *Magyar Nyelv*, 62. évf. 2. sz. / 1966. 179–188.

Kiss Lajos 1967: Szótörténeti adalékok [Дані до етимології]. *Magyar Nyelv*, 63. évf. 2. sz. / 1967. 224–227.

Kiss Lajos 1987: Földrajzinév- és szófejtő vizsgálatok [Дослідження топонімів та етимології слів]. *Magyar Nyelv*, 83. évf. 3. sz. / 1987. 331–345.

Kiss Lajos 1992: Kárpátaljai helységnevek Ungvár környékéről [Назви топонімів Закарпаття поблизу Ужгорода]. *Magyar Nyelv*, 88. évf. 1. sz. / 1992. 35–42.

Kiss Lajos 2001: Helynévfejtések és etimológiai felülvizsgálatok [Походження топонімів та питання етимології]. *Magyar Nyelv*, 97. évf. 3. sz. / 2001. 294–303.

Kniezsa István 1933: Szláv jövevényeink tővégi magánhangzóinak történetéhez [До історії кінцевих кореневих голосних у слов'янських запозиченнях в угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 39. évf. 1–2. sz. / 1943. 1–12.

Kniezsa István 1935: Szomoga [Comora]. *Magyar Nyelv*, 31. évf. 7–8. sz. / 1935. 231–237.

Kniezsa István 1939: Adalékok a magyar z hang jelöléséhez [Матеріали до питання позначення угорського звука z]. *Magyar Nyelv*, 35. évf. 3-4. sz. / 1939. 93-102.

Kniezsa István 1940: A szláv szókezdő lju- magyar megfelelői [Угорські відповідники слов'янського початкового lju-]. *Magyar Nyelv*, 36. évf. 1. sz. / 1940. 19-22.

Kniezsa István 1943: Szláv jövevényeink tővégi magánhangzóinak történetéhez [До історії кінцевих голосних слов'янських запозичень в угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 39. évf. 1. sz. / 1943. 1-12.

Kniezsa István 1948: A székelyföldi szláv eredetű víznevek kérdéséhez [До питання слов'янського походження гідронімів Секейського краю]. *Magyar Nyelv*, 44. évf. 2. sz. / 1948. 101-105.

Kniezsa István 1950: Szláv jövevénytiszavaink a gazdasági élet köréből: Parlag-ugar. Palol. Petrence [Слов'янські запозичення термінів господарства в угорській мові: Парлаг-угар, Палол, Петренце]. *Magyar Nyelv*, 46. évf. 2. sz. / 1950. 113-119.

Kniezsa István 1965: Csar és csapláros [Краник і шинкар]. *Magyar Nyelv*, 61. évf. 2. sz. / 1965. 132-141.

Melich János 1909: A Kárpátok hegyeinek és folyóinak nevei [Ороніми і потапоніми Карпат]. *Magyar Nyelv*, 5. köt. 5. sz. / 1909. 231-232.

Melich János 1910: A magyar nyelv szláv jövevényei [Слов'янізми в угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 6. köt. 10. sz. / 1910. 443-447.

Melich János 1912: A tővégek palatalisatiójáról [Про палаталізацію основ слів]. *Magyar Nyelv*, 8. köt. 4. sz. / 1912. 145-156.

Melich János 1926: Régi magyar hatás a tót nyelvre [Вплив угорської мови на словацьку]. *Magyar Nyelv*, 22. köt. 3-4. sz. / 1926. 110-117.

Melich János 1933: A jövevénytiszavak átvételének módjáról [Про способи запозичення слів]. *Magyar Nyelv*, 29. évf. 1-2. sz. / 1933. 1-10.

Mollay Károly 1958: Jövevénytiszó-kutatásunk [Дослідження запозичених слів]. 1945-től 1957-ig. *Magyar Nyelv*, 54. évf. 1. sz. / 1958. 146-157.

Moór Elemér 1958: A magyarság gazdasági formáinak kialakulása szláv jövevénytiszavaink tükrében [Формування господарських укладів угорців у світлі слов'янських запозичень в угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 54. évf. 2. sz. / 1958. 278-290.

Moór Elemér 1960: Magyarok és szlávok [Угорці та слов'яни]. (Válasz Kubínyi Lászlónak, A tudománybeli romantikáról című cikkére: MNy. LV, 402.). *Magyar Nyelv*, 56. évf. 4. sz. / 1960. 500-505.

Moór Elemér 1967: A földműves életforma kialakulása népünknel a szláv jövevénytiszavak tükrében [Формування способу життя угорців, пов'язаного із землеробством, у світлі слов'янських запозичень]. *Magyar Nyelv*, 63. évf. 2. sz. / 1967. 169-183.

Moór Elemér 1971: Adalékok szláv származású „női” szavaink problémáihoz

[Матеріали до фемінітивів слов'янського походження в угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 67. évf. 3. sz. / 1971. 297–306.

Nyomárkay István 2000: A magyar szlavisztika hagyományai [Традиції угорської славістики]. *Magyar Nyelv*, 96. évf. 2. sz. / 2000. 206–209.

Rot Sándor 1968: = Rot A. M. A magyar nyelv keleti szláv jövevényszavai fonológiai meghonosodásának kérdései [Питання фонологічної адаптації східнослов'янських запозичень в угорській мові]. *Magyar Nyelv*, 64. évf. 1. sz. / 1968, 38–47.

Rot Sándor 1975: A kárpátizmusok és a magyar jelentéstan nyelvtipológiai jelenségei [«Карпатизми» та типологічні явища семантики угорської мови]. *Magyar Nyelv*, 71. évf. 4. sz. / 1975, 424–432.

Sulán Béla 1963: A kétnyelvűség néhány kérdéséhez [До питання білінгвізму]. *Magyar Nyelv*, 59. évf. 3. sz. / 1963. 253–265.

Варто також зазначити, що в журналі регулярно публікують результати своїх наукових розвідок закордонні мовознавці, зокрема й із Закарпаття. Степан Черничко, Аніко Берегсасі та Каталін Дудич Лакатош висвітлили результати своїх досліджень про мовні особливості, пов'язані з двомовністю, мовно-діалектну аттітюду й особливості викладання рідної угорської мови в умовах двомовного середовища. Єлизавета Барань і Вільмош Газдаг опублікували статті, в яких ідеться про українсько-угорські та угорсько-українські міжмовні зв'язки та пов'язані з ними мовні явища на Закарпатті.

7. Висновки

Журнал «Magyar Nyelv» є не лише документом угорських мовознавчих досліджень, але й активним чинником їх формування. Завдяки якісним публікаціям і редакційним принципам, що поєднують традиції з сучасною наукою, він посідає важливе місце в угорському науковому житті та є цінним джерелом як для дослідників, так і для фахівців, які цікавляться лінгвістикою.

Газдаг Вільмош, Барань Єлизавета

Газдаг Вільмош, доктор філософії, доцент. Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II, кафедра філології, доцент. gazdag.vilmos@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-9331-2307.

Барань Єлизавета, доктор філософії, доцент. Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II, кафедра філології, доцент. Ніредьгазький університет, кафедра української мови та культури, доцент. barany.erszebet@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0001-8395-5475.

Vilmos Gazdag, PhD, associate professor. Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, Department of Philology, associate professor. gazdag.vilmos@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-9331-2307.

Erzsébet Bárány, PhD, associate professor. Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, Department of Philology, associate professor. University of Nyíregyháza, Department of Ukrainian Language and Culture, associate professor. barany.erszebet@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0001-8395-5475.

Gazdag Vilmos, PhD, docens. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem, Filológia Tanszék, docens. gazdag.vilmos@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-9331-2307.

Bárány Erzsébet, PhD, docens. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem, Filológia Tanszék, docens. Nyíregyházi Egyetem, Ukrán Nyelv és Kultúra Intézeti Tanszék, főiskolai docens. barany.erszebet@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0001-8395-5475.